

**VELKOMMEN TIL
NORSK SCHÄFERHUND KLUB**

Velkommen valpekjøper!

Gratulerer med din Schäferhundvalp

Norsk Schäferhund Klub vil med dette heftet, benytte anledningen til å ønske deg velkommen som valpekjøper fra en av "våre" oppdrettere.

Vårt mål og ønske med denne informasjonen, er å gi deg som valpekjøper bildet av et helhetlig hundehold, hvor mulighetene for trivsel som hundeeier settes i fokus.

Som landets største raseklubb, som også arbeider aktivt og målrettet med å utbedre og bruke vår hunderase, vil vi i de påfølgende sider presentere følgende temaer:

- **Norsk Schäferhund Klub**
- Formål, organisasjon og tilbud

- **Dine forventninger og krav som valpekjøper**
- Oppdretters juridiske og moralske forpliktelser
- Samarbeidet valpekjøper / oppdretter
 - **Ny valp i huset**
 - Valpens ankomst i huset og hos familien
 - Fôr og stell av valp og unghund
 - Utvikling av valp og unghund
 - Hunden i samfunnet – plikter og rettigheter
 - Bevisst og ubevisst innlæring av valp og unghund

- **Veterinærinformasjon**

Hftet er revidert februar 2015 BL.

Norsk Schäferhund Klub

Norsk Schäferhund Klub ble stiftet i mars 1922. Klubben med ca. 3000 medlemmer på landsbasis, er landets største raseklubb knyttet til Norsk Kennel Klub. Vi har også utstrakt kontakt med klubber på verdensbasis.

Som raseklubb arbeider vi for å ivareta Schäferhundens egenskaper som er en av verdens mest anvendbare hunderaser. Det er anvendbarheten vi legger vekt på, og det er også den som gjør Schäferhunden til den populære rasen den er i dag.

Formålsparagrafen som omhandler utdanning, bruk av rasen, hvordan klubben skal drives sammen med rasestandarden og våre regler for avl og oppdrett er derfor sentrale deler av vårt regelverk.

Vi vil senere komme nærmere inn på formålsparagrafen. Innledningsvis kan vi slå fast at det er denne, sammen med det nevnte regelverket, som ligger til grunn for den garantien din oppdretter som medlem hos oss kan gi, for at din valp har de beste forutsetninger for å kunne bli den hunden du som Schäferhund eier ønsker deg. Det er dette som gjør vår klubb til et attraktivt tilbud for deg og din hund.

Formålsparagrafen

(vårt lovverks § 1-2 Formål)

Klubbens formål er å;

- a) fremme et ansvarlig hundehold i samfunnet
- b) fremme mulighetene for aktivitet med hund, også for ungdom.
- c) fremme utviklingen av *Schäferhunden*.
- d) bidra til å ivareta utviklingen av fysisk og psykisk sunne hunder, typeriktige, funksjonelle og sosialt vel tilpassede individer.
- e) arbeide for å bevare Schäferhunden ut fra rasestandard og bruksegenskaper og bidra til at rasen utvikles etter hjemlandets standard.
- f) ivareta medlemmenes kynologiske interesser
- g) utdanne dommere og instruktører i tilstrekkelig antall
- h) å ha kontakt med omverdenen og bidra aktivt til at Schäferhunden har et godt omdømme som en sosialt veltilpasset rase.

Dette viser kort de hovedmålsetninger klubben har, samtidig som de gir hovedretningslinjer for alle våre medlemmer. Rundt disse prinsippene skal alt vårt arbeide sentreres. Det er vår filosofi at de grunnpilarene som kan leses ut av disse linjene gir de beste forhold for Schäferhunden, fellesskapet og den enkelte medlem. Formålsparagrafen og rasestandarden (fast beskrivelse av rasens bygningsmessige og mentale ideal) er to av de viktigste rettesnorene i klubben. Du vil derfor også se at hele vårt system, er utformet på en slik måte at formålsparagraf og rasestandard er utspring for all vår aktivitet.

Norsk Schäferhund Klub ledes i det daglige av et hovedstyre (HS) bestående av valgte tillitsmenn/kvinner. Utover dette består den sentrale ledelsen av et hovedavlsråd (HAR) som skal overvåke avlsarbeidet, et hovedbrukshundutvalg (HBU) som er ansvarlige for opplæring og utdanning av hundeeiere), og en redaksjon som er ansvarlig for utgivelse av vårt medlemsblad "Schäferhunden".

Klubben er inndelt i 24 avdelinger, og i tillegg en del lokallag under disse igjen.

Avdelingene ledes av et avdelingsstyre med underordnede "fagutvalg" for å skape et bredest mulig tilbud til hver enkelt. I avdelingene drives utstrakt arbeid med utdanning og bruk av Schäferhunden. Det avholdes følgende typer trening av hundene:

Lydighetstrening - alt fra dagligdags dressur til konkurranserettede trening.

Brukshundtrening - hvor hundens medfødte sanser utnyttes for å finne utlagte personer eller gjenstander, i øvelser som spor, rundering eller feltsøk.

Sosial trening - hundene lærer seg til å omgås andre hunder.

Utstillingstrening - hund og eier lærer hvordan hunden skal bevege seg med tanke på ekstriørbedømmelse og hvordan hunden skal trenes fysisk.

Hver avdeling avholder prøver og konkurranser med jevne mellomrom. Det avholdes også medlemsmøter, temakvelder og helgekurs som har som mål å bistå den enkelte hundeeier til et bedre hundehold. Vårt hovedmål er at vårt klubbmiljø i den lokale avdeling skal være så godt at enhver nybakt hundeeier skal føle seg velkommen. Samtidig er det viktig at det hundefaglige i alle avdelinger har så høy kvalitet at også

eliten innenfor hundearbeidet finner utfordringer i vår klubb.

Det er i dette store fellesskapet vi også ønsker deg velkommen!!

Hvordan melder jeg meg inn?

Du kan melde deg inn ved hjelp av registreringsnummeret til hunden din, hvis den er registrert med stamtavle i NKK (anbefales).

Eller du kan melde deg inn ved å fylle inn personopplysningene dine.

Begge deler gjøres på www.nkk.no/medlem, eller du kan selvfølgelig ta kontakt med avdelingen du ønsker medlemskap i og vi hjelper deg. Blir du medlem i en hundeklubb, blir du automatisk medlem i Norsk Kennel Klub.

Som nytt medlem vil du få tilsendt noe informasjon, vårt tidsskrift som utkommer 4 ganger pr. år. Vårt lovverk som gir deg en informasjon om hvordan vår klubb skal drives, hvordan avlsarbeidet skal foregå og liknende, finner du på vår hjemmeside under "regler". Her vil du, som tidligere nevnt, finne Formålsparagrafen (§ 1-2), som et sentralt punkt.

Som medlem har du plikt til å følge lovverket, til rasens og klubbens og eget beste.

Det legges altså vekt på et seriøst hundehold til alles beste.

Som du ser har vi en mening med våre medlemmer som går litt lengre enn å få dem til å betale kontingent.

Vårt ønske og mål er å legge til rette for et faglig godt hundehold, og godt vennskap blant hundeeiere. Både til rasens og den enkelte eiers beste.

Her kommer en oversikt over våre avdelinger:

Agder	schafer.agder@klubb.nkk.no	www.schaefer.2b.no
Arendal	schafer.arendal@klubb.nkk.no	www.schaeferarendal.no
Bergen	schafer.bergen@klubb.nkk.no	www.home.no.net/bergens
Finmark	schafer.finmark@klubb.nkk.no	www.home.online.no/~ojala/schaefer.htm
Fredrikstad	schafer.fredrikstad@klubb.nkk.no	www.fredrikstad-schk.no
Grenland	schafer.grenland@klubb.nkk.no	www.schaefer-grenland.com
Halden	schafer.halden@klubb.nkk.no	www.haldenschklub.com
Hallingdal	schafer.hallingdal@klubb.nkk.no	www.avdhalldal.com
Harstad og omegn	schafer.harstad@klubb.nkk.no	www.nschk-harstad.net
Haugaland	schafer.haugaland@klubb.nkk.no	www.schaeferhund- augaland.com
Hedmark	schafer.hedmark@klubb.nkk.no	www.team-hedmark.com
Helgeland	schafer.helgeland@klubb.nkk.no	www.nschk-helgeland.com Indre
Østfold	schafer.indre.ostfold@klubb.nkk.no	www.schaeferplassen.com
Kongsberg	schafer.kongsberg@klubb.nkk.no	www.kongsbergschaeferhund.no
Møre og Romsdal	schafer.more-romsdal@klubb.nkk.no	www.home.online.no/~bente-b/index.cfm
Moss/ Vestby	schafer.moss-vestby@klubb.nkk.no	www.schaefer-moss-estby.no
Norden- fjeldske	schafer.nordenfjeldske@klubb.nkk.no	www.team-nordenfjeldske.com
Oppland	schafer.oppland@klubb.nkk.no	www.nschk-oppland.com
Oslo	schafer.oslo@klubb.nkk.no	www.norskschaeferhundoslo.com
Rogaland	schafer.rogaland@klubb.nkk.no	www.schaefer-rogaland.com
Romerike	schafer.romerike@klubb.nkk.no	www.nschk-romerike.no
Sarpsborg	schafer.sarpsborg@klubb.nkk.no	www.schaefer-sarpsborg.no
Sunnmøre	schafer.sunnmøre@klubb.nkk.no	www.nschk-sunnmøre.com
Tromsø	schafer.troms@klubb.nkk.no	www.schaefer-tromso.no

Når hunden skal kjøpes:

Hvilke krav og forventninger skal du stille til din oppdretter?

Som oppdretter knyttet til vår klubb, er også din oppdretter forpliktet til å følge et regelverk bestående av en minstestandard på de dyrene han/hun bruker i avl. De krav vi stiller er strengere en NKK (Norsk Kennel Klubs) minimumskrav. Dette fordi vi ved vår avl har et klart ønske om en forbedring av rasen.

NSchK statutter for Schäferhundavl

1 Krav til avlsdyret

- 1.1 Alle hunder må før de anvendes i avl være avlskåret i samsvar med Tysk avlskåring i et av WUSV's medlemsland eller avlskåret/avlsgodkjent i henhold til NSchK norske avlskåring.
- 1.2 Aldersgrenser.
Tispe som skal anvendes i avl må ikke parres før fylte 18 måneder.
Hannhund som skal anvendes i avl må være fylt 2 år.
- 1.3 Innavl.
Innavl sterkere enn 2-3 eller 3-2 er ikke tillatt. (Gjelder også innavl på individenes hel-/halvsøsken.)
- 1.4 Dersom begge foreldrene i en kombinasjon har fått tildelt HD-indeks fra NKK, skal denne benyttes.
- 1.5 Følgende gjelder hvis det ikke er tildelt HD-indeks til ett eller begge foreldredyr. Hunder med HD grad C kan kun pares med hunder grad A eller B.
- 1.6 Hunder med AA svak grad, kan kun pares med hunder som er fri AA.

2 Krav til oppdretter/tispeeier/hannhundeier

- 2.1 Oppdretter er forpliktet til å registrere alle valper i Norsk Kennel Klubs stambokregister før valpene er 3 måneder gamle.
- 2.2 Laveste alder for valp ved levering er 7 uker.
- 2.3 Alle tispe-/hannhundeiere er gjensidig forpliktet til å sjekke at parringspartner oppfyller våre krav til avl.
- 2.4 Oppdretter er forpliktet til å melde skriftlig fra til NSchK HAR - sekretariat senest 14 dager etter parring og senest 14 dager etter fødsel. Oppdretter er samtidig pliktig til å legge informasjon ang. parringen/fødselen på vår valpeliste på nett. Det skal benyttes til enhver tid fastlagte skjemaer, og meldingen skal skje elektronisk. Oppdretter plikter å gi avlskontakten eller annen representant fra NSchK, anledning til å inspisere valpekull før levering i.h.t. beskrivelser i avlskontaktens arbeidsområde. Oppdretter er pliktig til å påse at kullet blir registrert på vår valpeliste. Oppdretterne er forpliktet til å følge NKK's etiske retningslinjer for hundearv. Oppdretterne skal opptre utad slik at de ikke skader NSchKs renommè.

Flere opplysninger om avlskriterier finner du på vår hjemmeside, eller ved henvendelse til HAR. Ved å stille krav til de hundene vi tillater brukt i avl, ønsker vi å gi rasen den største mulighet til å være sunn og brukbar til de fleste formål.

I og med at oppdretteren plikter å registrere valpene i NKK innen 3 måneder, kan du derfor forvente å få tilsendt stamtavle på hunden din kort tid etter overtagelse.

Når du inngår avtale med din oppdretter om at du skal kjøpe valpen, bør det lages en kontrakt med dette innhold:

(NKK har også utarbeidet en kjøpekontrakt du kan bruke ligger på www.nkk.no skjemaer)

- Oppdretter (selger) og kjøper (deg ev. den dere blir enige om er eier)
- Foreldrene til valpen
- Valpens navn og fødselsdato
- Kjøpesum
- Avtale om erstatningsform, dersom ev. valpen har feil som HD, AA, bittfeil, tannmangel, stenmangel for hannahunder, hengeører eller andre feil som nedsetter dens verdi eller bruksmuligheter.

Husk at avtalen ikke kan være i strid med kjøpsloven, og at denne regulerer alle de andre avtalene dere gjør. Både du og din oppdretter må huske på at det er levende dyr dere skriver kjøpekontrakt på.

I din kontakt med oppdretter er det viktig at dere er åpne for hverandre. Oppdretteren kan gi deg råd og veiledning om valpen, og om det å ha hund. Det er viktig at dere begge er bevisste på å opprettholde en kontakt, også etter den dagen da valpen blir med deg hjem. Husk derfor at din oppdretter vil sette pris på kontakt også framover. På denne måten vil både du og din oppdretter få et ryddig og godt forhold til hverandre.

Hunden i samfunnet:

Det å skaffe seg Schäferhund, enten for første gang eller ny hund, gir mye glede, men også et stort ansvar.

Det er vår plikt som hundeeiere å påse at vi holder vår hund på en slik måte, at vi ikke skaper unødige ergrelse, eller enda verre: Hunden skader andre, eller seg selv. Som Schäferhund eier vil du ofte bli konfrontert med mange forbud og påbud. Vi vil her forsøke å berøre de mest vanlige.

Ordinær båndtvang

Etter Viltloven er det båndtvang i hele landet i perioden 01.april til og med 20.august.

Dette av hensyn til viltet. Fylkesmennene kan utvide båndtvang av særlige årsaker så som snøfulle vintre, hvor vi må ta hensyn til rådyr, elg og lignende. Båndtvangen er altså hovedsakelig ikke av hensyn til mennesker, men våre ville dyr. I tillegg til vanlig båndtvang kan politivedtektene pålegge båndtvang innenfor bygrenser, i parker eller lignende. Du kan derfor oppleve å befinne deg på steder med båndtvang hele året. Det er ditt ansvar å finne reglene som gjelder der du bor og oppholder deg. På gjennomreise bør du opptre som om det er båndtvang – uansett når på året du reiser.

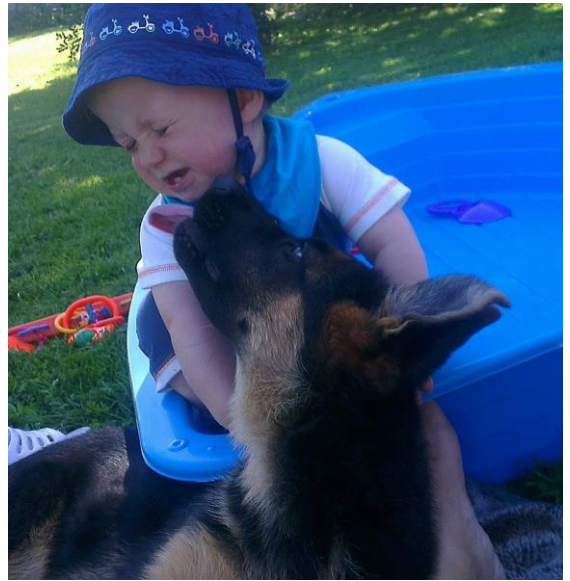

Forholdet til bufe

Som hundeeiere har vi også en særlig varsomhetsplikt overfor beitende tamdyr. Etter bufeloven kan det fastsettes generell båndtvang i beiteperioden.

Selv om vi tror at hunden verken biter sau eller ku, kan den gjøre ubotelig skade ved å jage dem.

Vi må derfor påse at dette ikke skjer. Det å overse lovverket, kan i enkelte tilfeller, føre til at hunden din blir avlivet av grunneiere der hunden "boltrer seg" i friheten.

🐾 Velkommen til Norsk Schäferhund Klub 🐾

Hunden ute blant mennesker

Du og din Schäferhund, valp eller voksen, skal ha full rett til å ferdes i samfunnet. Men husk å akseptere at hunden ikke bestandig er velkommen i enhver sammenheng.

Ha forståelse for at det er mennesker som er allergiske for hunder, redde for hunder eller faktisk ikke liker dem. La derfor ikke din Schäferhundvalp hilse på alle og enhver, men finn ut hvem som liker hunder før den får hilse.

Se det som naturlig at du ikke kan ta med deg hunden inn i matvareforretninger eller kjøpesenter.

Ved reise med tog må du regne med og sitte i røykekupe eller ha hunden i fraktekasse. På fly må hunden som regel reise i kasse i eget rom.

Ønsker du å ta med hunden på stranden skal den holdes i bånd (**og ha skygge**).

Husk at det ikke er særlig populært at du lar hunden bade der mange bader. Finn en litt "forlatt" plass hvor dere kan kose dere i fellesskap.

Få er glade i gneldrende hunder. Lær derfor hunden av med dette, såfremt det ikke dreier seg om "nødvendig" varsling.

Til sist: skulle et uhell skje i forbindelse med ditt hundehold, så husk at det er ditt ansvar å rydde opp i de skader som måtte være forårsaket av hunden. Ta dette ansvaret med en gang, så blir ofte konsekvensene mindre.

Du og din nye Schäferhund:

For at du og din Schäferhund skal ha full glede av hverandre, er en del faste "kjøreregler" sentrale i deres felles hverdag:

- Den valpen du anskaffer deg, er et lite men levende individ. Med dette mener vi at den Schäferhunden du får i huset – på lik linje med deg selv – har tanker og følelser, og ikke på samme måte som deg selv.
- Du har måttet få tid og hjelp til både å lære og erfare, samtidig som du har gjort feil før du har fått ting til riktig. Tillat hunden å prøve og feile; gi den støtte og ros der den handler rett.
- Når føler du deg mest sikker; når du vet hva som er tillatt eller når du ikke vet om din adferd er uønsket eller forbudt? Det samme vil gjelde for din Schäferhund. Husk derfor at det som er søtt og OK i dag, også må være like greit i morgen eller om et år.
- Det er ditt, og dine omgivelers ønske om hundehold, som har betydning. Så lenge du/dere trives sammen med deres Schäferhund, og den med dere, er det dette som er viktig. Til denne påstanden er det noen begrensninger som ligger i at hundehold i minst mulig grad skal sjenere samfunnet ellers, og at hundeholdet må foregå innenfor det som er å anse som dyrevernsmessig forsvarlig.
- Legg vekt på velmente råd du får på din vei som hundeeier. Bruk dette som positiv innspill på hvordan du og din hund vil kunne trives, og fungere best mulig sammen. Men, husk hele veien at det er forskjell fra hund til hund, og at alle fremgangsmåter, aldri passer alle hunder like godt. Prøv derfor ut hva din hund og du selv trives med.
- Lag egne rutiner med lufting, trim, lek og avslapping. Husk hele tiden at hunden er et flokkdyr, som trives best sammen med deg og din familie eller andre hunder. Men, glem allikevel ikke, at også den har behov for å slappe av og være litt for seg selv. La den hvile i fred, når den legger seg på sin plass.
- Hunden bærer ikke på "vonde følelser" overfor flokken. Den reagerer spontant, uten å bli sur over lengre perioder. Det er derfor viktig at irettesettelser skjer raskt, ikke dersom vi oppdager "ulykken" flere timer etterpå.
- Husk at en hund bestandig er redelig i sin opptreden. Dens kjærlighet til deg, bygges opp på hengivenhet og respekt for deg som leder og flokkmedlem. Her kan vi faktisk lære mye selv!

Hundens mentale utvikling:

Fra din nye valp ble født, til du var hos din oppdretter og hentet den, er det en stor og imponerende utvikling som har skjedd. Vi vil i de påfølgende sidene, forsøke og gi deg et lite innblikk i den mentale siden hos hunder. Ikke nødvendigvis for at du skal forstå hva som skjer, men slik at du får noe innsikt i utviklingen, for at du skal få anledning til å gi hunden din et best mulig utgangspunkt slik at den skal bli en hund du vil trives med og som vil trives med deg.

I det påfølgende er det viktig å huske at de tidsinndelinger vi bruker, om mental og fysisk utvikling, kan variere fra hund til hund. På lik linje som hos mennesker, er det variasjon i tiden for de forskjellige modningsfaser, uten at dette gjør hundene mindre velutrustet. Da det er du som vil kjenne din hund best vil det også derfor være ditt ansvar å følge dens utvikling i de forskjellige fasene. Mye av det som følger, er hentet av det den svenske forfatteren og hundemannen Järverud, bruker i sitt arbeid med hund og opplæring. Boken "Din hund" er skrevet av Sven Järverud og Gunvor af Klintenberg Järverud

Medfødt adferd

Flere århundres avl har gjort hunden til hva den er i dag. Ved å velge ut, og bruke ønskede kvaliteter hos hundeindivider, er hunden gjennom generasjoner, blitt til dagens bruks- og familiehund. Dette er også noe som din oppdretter har hatt i tankene når han har valgt hvem som skulle være foreldre til din Schäferhundvalp. Med medfødt adferd, mener vi de instinktive handlingene som hunden viser. Det er et sammensatt begrep som gjør at hunden handler likt, eller tilnærmet likt på lik påvirkning, uten at den er denne handlingen bevisst. Det er denne likheten som i stor grad er med på å gi hundene et felles språk, gjennom lyd og kroppsholdninger. Også du bør lære din hund å kjenne gjennom dens kroppsspråk. Begynnelsen er naturlig nok, fødselen. Når en valp fødes får den lite, men livsviktig hjelp av tispene; den hjelpes ut av fødeposen og slikkes ren. Etter dette er det valpens eget "ansvar" å kravle seg frem til et livgivende jur. I svært få tilfeller ser vi en tisper bistå valpen i denne fasen.

En nyfødt valp er svært dårlig utviklet hva angår evne til å skaffe seg erfaringer og å lære.

Det blir antatt at det i de to første leveukene, under den så kalte vegetative fasen hovedsakelig er en liten del av luktesansen som fungerer, nok til at den

kjenner igjen lukten av dievorten, og sin egen art. Ved å ikke hjelpe valpen i denne fasen av livet, utvikler tispene valpens indre behov for å kjempe for føden. Samtidig vil, etter naturlovens strenge ordlyd, kun de sterke og friske valpene overleve denne tiden.

I denne perioden utvikles deler av fremtidens adferd som vi ser igjen senere: valpen bruker sine forpoter til å massere rundt dievorten for å få maksimal produksjon av melk (melketramping). Senere vil disse bevegelsene med forpotene gå over til å bli et tegn på ydmykhet eller underkastelse, for så å bli signaler på hengivenhet.

Utviklingen av valpen går langsomt fremover. For at den ikke skal "få verden i hodet" får den sine synssanser først fra ca. 13. levedag. Den går da inn i en overgangsfase, hvor både synsinntrykk og hørsel langsomt utvikles. Dette skjer på en slik måte at valpens to viktigste sanseredskaper ved siden av lukten langsomt forsterkes. Lukt og smak er lengst utviklet på denne tiden, valpen lukter og smaker seg frem, men supplerer læringen ved hjelp av svakt syn og hørsel.

Etter hvert som utviklingen av valpen skrider frem, blir også nysgjerrigheten på verden rundt utviklet. Med små, ustøe skritt har valpen startet opp undersøkelsen av alt som befinner seg utenfor den nære dieplassen. Undersøkelsesfasen er, og må være, preget av stor forsiktighet. Det er også for den fremtidige voksne hunden, en viss grad av forsiktighet og skepsis overfor det nye og ukjente, som kan være forskjellen mellom liv og død. I denne fasen av valpens utvikling går oppdretter aktivt inn og hjelper tispene i oppgaven med å vise valpene litt av verden. Før valpen forlater oppdretteren vil den ofte ha, hørt på radio, sett på tv, vært med på å støvsuge eller vaske gulv. Alt dette for at valpen skal fungere best mulig i det daglige livet som foregår i en bolig.

Mange oppdrettere har også hatt valpene med ut på kjøretur i bil, og ute i skogen. Slik at de sammen med tispene og søsken har fått oppleve "den store verden" på naturlig måte. Ved hjelp av dette, har valpen på tilnærmet naturens måte, lært seg til å ta seg frem og til å holde seg sammen med sin flokk.

Denne flokken skal du, din hund og eventuelle familie danne fremover. I denne fasen forlater tispene i stadig større grad valpeleiet. Når hun kommer tilbake til valpene vil de slikke henne i munnvikene for å få henne til å gulpe opp halvfordøyet mat. Dette er begynnelsen på at valpene lærer seg til opptak av fast føde. Hos oppdretter blir dette erstattet av valpegrøt, men signalene vil fremdeles være tilstede. Fremover vil dette med berøring i munnvikene være kontakt- og hengivenhetsadferd. Denne formen for

berøring av sin hund vil du i et aktivt hundemiljø se å bli benyttet av mange eiere, for å få "maksimal" kontakt med hunden på. Du vil også kunne se hunder benytte seg av slikking i munnvikene som en del av hilsningsadferden.

Din Schäferhundvalp har nå blitt så gammel at du skal hente den.

De første dagene er preget av litt usikkerhet og stor spenning rundt hvordan det skal gå nå som hunden er fjernet fra sine faste omgivelser. Vi vil i de kommende avsnitt gi deg noen råd om hvordan du kan gi din nye hund en god start på et framtidig liv. Overgangen fra en flokk til nye omgivelser vil være stor. For å lette overgangen er det viktig at valpen får litt hjelp av deg første dagene.

Inn i det nye hjemmet:

Vel ankommet sin nye familie, skal Schäferhundvalpen gis tid til å venne seg til sitt nye hjem i fred og ro:

- Valpen skal ha ro til selv å utforske sine nye omgivelser. La den få anledning til å gjøre seg kjent med hus og møbler, uten at den blir tvunget til dette. La den få ro til å lukte, se og undersøke uten hastverk. Den skal ikke presses til å bli kjent med hele huset på en gang. Den skal få ros der den selv oppsøker og undersøker nye gjenstander og miljøer. Det er ikke galt å bli med valpen bort for å sjekke ting den tror er farlig. Gi den ros og støtte, der den gjør ting riktig. Husk: det er hundens medfødte skepsis som er ment til å holde den i live.
- Valpen skal ha sin egen "friplass" i form av teppe, kurv eller lignende, hvor den kan trekke seg tilbake for å få ro. Der skal den ikke uroes unødig, verken av voksne eller barn.
- Besøk av familie, venner, hundeelskere og kamerater er hyggelig. Utsett denne hyggen dog noen dager til valpen har slått seg til ro i de nye omgivelsene med sin nye familie. Det er med deg/dere hunden skal trives og ha trygghet. Bygg opp denne tryggheten først, og la ikke andres kjærlighet til valpen prege deres liv sammen.
- Tillat aldri noen å "teste" valpen mentalt. La ikke den "selvoppnevnte mesteren" prøve verken å skremme eller utfordre Schäferhundvalpen din. Mentale tester av hunder blir foretatt av våre fagfolk på dertil egnede baner og i riktig alder for hunden. Et velmenende forsøk på å finne ut om valpen er nervesterk eller svak, sjekke ut dens egenskaper eller lignende, kan i verste fall gi den vesle skapningen ubotelig skade, som dere vil måtte slite med resten av hundens levetid.

Barn og valper

Ikke noe syn er vel hyggeligere enn et barn og en hund som fungerer godt sammen. Husk bare at veien frem dit har vært lang og full av oppdragelse, både av barn og hund.

- La aldri ditt/dine barn leke med en valp uten oppsyn. Valpens lek består ofte av å bite og dra. Dette kan føre galt av sted.
- La ikke barn løfte valpen uten din hjelp. Valpen kan fort bli urolig, og barnet kan miste den.
- Lær barna at valpen skal respekteres i sitt ønske om ro på sin plass, samt at den skal få spise maten sin i fred.
- Slipp ikke barn alene ut med valpen på tur. Du vet ikke på forhånd hva de kan treffe på turen. Det kan være ting som skremmer valpen som; støy, aggressive hunder eller lignende.
- La heller ikke barn være "barnevakt" for valpen.
- La barna ta aktiv del i stell og føring av valpen. Ta dem med på tur sammen, og la barn få lov å kjæle med valpen under oppsyn.
- På denne måten vil du langsomt opparbeide et fellesskap mellom barn og hund, som bygger på respekt og forståelse.

Mat

Schäferhundvalpen bør mates fire ganger pr. dag i den første tiden. Dette både fordi magen er liten i forhold til behovet for næring, og fordi mage og tarm da opptar maksimal næring. Pass på at du får god informasjon av din oppdretter om hvilke fôr vedkommende har benyttet fram til levering og få gjerne med litt "niste" til de første dagene.

Det vil bestandig være diskusjoner om hvilken fôrtype du skal benytte deg av framover. Husk at fôrbytte ikke er heldig de første dagene i nye omgivelser. Skal du skifte fôr, bør dette gjøres med en overgangsfase hvor gammelt og nytt fôr blandes, slik at både smak og innhold tilvennes forsiktig.

De fleste fôrtyper i dag, inneholder det din hund trenger for å vokse opp til å bli sunn og frisk. Det enkleste er å bruke tørrfôr. La gjerne valpen få et kraftben å tygge på, men la være å bruke all verdens tilsetningsstoffer i maten. Ved å tilsette for mange stoffer så som tran, vitaminer og annet vil du ofte få en motsatt virkning enn ønsket, ved at det skapes en opphopning i hunden. Et av de få tilsetningsstoffer som ofte kan virke positivt på valper, er skummet kulturmelk. Melkesyren viser seg å virke positivt inn på bakterieveksten i hundemagen. Men også dette må brukes med forsiktighet.

Mengden fôr du skal gi din valp vil variere sterkt, etter både hundens lyst til å spise og veksthastighet. En valp bør være i "godt hold" uten å være verken tynn eller tykk. En for tynn valp vil ha vansker med å oppnå den fysiske og psykiske utvikling vi ønsker. En tykk valp vil kunne påføres slitasjeskader på skjelettet og muskulatur, noe som vil kunne gi den kortere levetid.

Ditt fremtidige valg av fôr bør avgjøres av hva din hund ser ut til å trives med. Vi anser at det fleste anerkjente fôrtyper i dag tilfredsstiller de krav en må kunne stille til et helfôr til hund. Avgjørende for ditt valg må derfor være at hunden nyttegjør seg føret, og liker det. Husk bare at det fra et skifte av fôrtype ofte vil kunne ta noe tid før opptaksevnen er maksimal hos hunden. Det er derfor ikke heldig å skifte fôr for hyppig.

Søvn

Det nye familiemedlemmet trenger svært mye søvn den første tiden. Det kan de første ukene virke som om den nesten kun sover, spiser og gjør i fra seg.

Skal valpen utvikle seg harmonisk, er det viktig at den selv får styre sitt søvnbehov.

Husk at en valp som sover, ikke bør løftes opp for å koses med eller vises frem. Da hunden var et dyr i vill tilstand, (se også dagens ville pattedyr), ble valper kun flyttet ved et absolutt behov. Det at en tisper flytter sine valper, vil ofte bety at det er fare på ferde, og at nytt sikrere leie må skaffes. Ved til stadighet å løfte opp den sovende valpen, vil du vekke noen av de iboende instinktene som fratar dyret den roen det har behov for. Dette bygger også opp unødig stress i hunden.

Renslighet

Det å gjøre en valp renslig er et arbeide som må tas på alvor, uten at alvoret skal gi utslag i avstraffelse om valpen gjør fra seg innendørs. Gjør det til en fast regel at valpen skal ut ved følgende tidspunkter:

- Så snart den våkner etter å ha sovet.
- Etter å ha spist
- Etter lek
- Når den virker urolig, (søker hvileløst rundt, gjør små hopp og byks, pistrer).
- Det vil ofte i den første tiden være best å tilvenne valpen en fast plass ute hvor den skal gjøre i fra seg. Så snart valpen har "gjort seg ren" bør den roses.

Husk å benytte pose for fjerning av møkk!

Dersom valpen gjør fra seg inne, er det fremdeles viktig at den blir tatt ut for lufting **uten straff for uhellet**. Det er samtidig viktig at plassen der uhellet skjedde rengjøres nøye for å fjerne lukt slik at valpen ikke selv "plukker seg ut" et passende toalett. Er du konsekvent med denne delen av tilvenningen, vil du i løpet av forholdsvis kort tid få en stuere hund som ikke gjør fra seg inne, uten ved rene uhell. Trøst deg med at antall uhell blir færre etter hvert.

Trening

Under denne betegnelsen finner du to sentrale deler som er like viktige, for at din nye Schäferhundvalp skal bli et velfungerende individ:

- Sosial trening
- Fysisk trening

Med begrepet sosial trening, menes opplæring og tilpassing av hunden slik at den fungerer som en del av samfunnet. I begrepet samfunnet regner vi her i by og skog, i lys og mørke, blant mennesker og andre hunder.

Mye har du allerede startet opp med, gjennom å tilpasse valpen til ditt nye hjem. Resten er en utvikling som skal komme sakte. Husk hele veien i denne delen av ditt hundehold, hva du ønsker å oppnå med sosial trening: en hund som fungerer best mulig både i forhold til mennesker, dyr, trafikk, skog og asfalt. Er det dette du vil, så må hunden få anledning til å oppleve dette, uten tvang, og i små porsjoner. Går du tilbake i heftet, og ser på den gradvise utvikling av sanser hos valpen ser du at dette var fordi det ikke skulle skremme valpen. Dette må du huske når du begynner å ta med deg valpen ut: la den få små porsjoner som den har anledning til å fordøye mellom hver ny opplevelse.

Vær oppmerksom på hva du ønsker den skal oppleve akkurat den dagen.

- Er det bilstøy og mennesker?
- Er det nye hus eller uvant underlag (asfalt, grus eller lignende)?
- Er det å kjøre bil, båt, buss eller tog?
- Er det noe så vanlig som å bevege seg ute i skogen, og å lære å ta seg fram over små hindringer uten hjelp?

Dette bør du bestemme deg for på forhånd, og gjerne lage deg en liste over miljøer du mener dere bør besøke etter hvert.

Som en generell regel kan sies at de hunder som fungerer best, er de som har anledning til å være med sine eiere på flest mulig steder for å oppleve mest mulig.

Det er i denne delen av hundeholdet uhyre viktig å huske at miljøtrening aldri må overdrives slik at valpen blir utslitt, og får redsel på grunn av dette. Like viktig er det at slik trening må foregå i tråd med det ansvaret vi har som hundeeiere, og tar hensyn til resten av samfunnet. Vi har alle plikt til å huske at ikke alle er like begeistret for våre hunder. Årsaker kan være både helsemessige, psykiske eller prinsipielle. Uansett: **vi tar hensyn til disse!**

Som du vil se her har vi brukt uttrykket "trening" i det mange vil betegne som vanlig lufting av hund. Grunnen til dette er at vi ønsker et bevisst forhold til hva du lar din valp oppleve i dagliglivet. På denne måten kan du gi den støtte og hjelp der den møter ting som skremmer, og du kan samtidig unngå at den blir skremt av lyder og bevegelser som den ikke kjenner fra før.

Inn under sosial trening regner vi også omgang med mennesker og andre hunder. Det er fra den perioden valpen er blitt trygg på deg, din familie og omgivelsene, svært viktig at hunden venner seg til andre mennesker i alle aldre, og med all type klesdrakt. Det er like viktig for din hunds fremtid som voksent individ at den har et positivt forhold til unge som gamle, mennesker i frakk, med paraply som personer i shorts, turgåere, joggere og skigåere. Grunnen til at vi fremhever dette, er at alle mennesker har et forskjellig kroppsspråk, som hunden bør lære seg å tolke som vennlig.

Den må samtidig også lære at et menneske i bevegelse ikke er et jaktbytte i flukt, som den skal forsøke å "fange inn".

Omgang med hunder er like viktig.

Med en voksen hund vil du ofte se at det ikke nødvendigvis er en "naturlov" at alle hunder skal fungere sammen. Grunnen til dette er de forskjellige hunders dominans og rangordning.

Ofte ser vi hannhunder kjempe om et lederskap eller tisper som har behov for å hevde seg som ledertisper.

Dette er temaer du vil kunne få bistand til å arbeide med i ditt klubbmiljø, og vi vil derfor ikke komme nærmere inn på voksne hunders adferd her.

Det vi synes er viktig, er at din valp får anledning til å omgås vennligsinnede artsfrender for lek, moro og oppdagelsesferder uten vår påvirkning. Vi vil derfor anbefale at du, etter å ha hatt din valp i en periode oppsøker, hundemiljøer hvor du ber om at din valp får anledning til omgang med fornuftige hunder. Ha som hovedregel at din hund ikke skal oppleve slagsmål, verken som angriper eller bli angrepet. Husk: det er ikke ønskelig at din hund slippes ut av bilen på et nytt sted for å hilse på en allerede etablert hundeflokk. Dette vil ofte resultere i at din valp ligger gjemt under en eller annen bil, med en flokk hunder som står utenfor og venter på at nykomlingen skal krype frem. En slik opplevelse kan frata din valp den læringen som ligger i å møte andre hunder, med en rolig og "høflig" hilssermoni som omfatter snusing, bruk av ører, hale og annet som gir din hund det språk som den sakte men sikkert opparbeidet de første ukene sammen med moren og de andre valpene.

Den fysiske treningen av valpen den første tiden, må foregå med stor forsiktighet. Lange turer i skog og mark, kan virke hensiktsmessige da valpen blir trett og sovner når den kommer hjem. Dette vil imidlertid kunne virke svært skadelig på hundens helse. En valp skal være meget sliten før den legger seg ned, så det er din fornuft som må avgjøre hvor langt den skal få gå tur!

For at du som kanskje er første gangs hundeeier, skal forstå dette bedre, vil vi gå litt nærmere inn på temaet.

I vill tilstand er hensikten med turer for valper at det skal være en læring i å overleve som jeger, eller flykte fra en jeger (annet rovdyr). Ville dyr er aldri ute kun for enten å trimme, eller se på naturen. Med denne bakgrunnen er det også naturlig at en valp egentlig ikke tør sakke akterut når den er ute med lederen.

Det å ta med seg valpen ut i naturen, i skiftende skogsterreng er den beste trening den kan få. La den få bevege seg fritt, snuse, kravle, klatre og oppleve.

På denne måten oppnår du å få en hund som utvikler skjelett og muskulatur på naturlig måte. Ved siden av dette bør valpen etter hvert lære seg å gå kortere turer i bånd, slik at dere kan gå vanlige lufteturer.

Når det gjelder lufting av løs hund, valp eller voksen, er det viktig at dette skjer i tråd med de regler som gjelder for båndtvang, og er uten sjenanse for andre.

Husk derfor at halv voksne og voksne hunder absolutt må følge båndtvang bestemmelser, samtidig som lekeplasser for barn er uønskede lufteplasser både for valper og voksne hunder.

Trapper og glatt underlag

En valps skjelett består i stor del av småben og bruske. Dette skal ettersom tiden går, sammen med muskulatur og leddbånd utvikle seg til en forhåpentligvis, sunn og frisk hund som skal ha et langt og godt liv sammen med deg.

Noe av det som vil være med på og avgjøre dette, er de belastninger du utsetter /skåner hunden for i den første tiden.

Du bør aldri la en valp få rase opp og ned trapper uten styring. Tenk på at forparten med skuldre og ledd, blir utsatt for enorme støt hver gang hunden løper nedover trapper. Med samme bakgrunn bør du være forsiktig med å la valpen hoppe ut av bilen, ned av sofaer og lignende

I den grad det er mulig, skal hunden unngå å oppholde seg på glatt underlag. Det kan være fristende å ha valpen lukket inne i perioder på rom med bonet gulv, det er jo lett å gjøre rent etter den. Et slikt underlag gir ikke feste for potene og strekkskader vil fort kunne oppstå. Det samme er også tilfellet for valper og voksne hunder som kommer ut på glatt is. Se ikke det komiske i fire poter som forsvinner i hver sin retning; se alvoret i mulige skader.

Når dette er sagt, må det understrekes at alle hunder bør lære seg å ha alle typer underlag under potene. De bør lære seg å gå både opp og ned trapper, åpne som lukkede. Men, det er viktig at læringen skjer i beherskede former, hvor det er du og din fornuft som styrer.

Utviklingen fremover:

Vi har i de foregående sidene tatt for oss litt om hva som har skjedd med din valp frem til du hentet den, og ikke minst også kommet litt inn på hvordan du kan ta deg av den i den første tiden etter ankomst.

I de påfølgende avsnittene vil vi, før vi kommer tilbake til innlæringen, ta for oss litt av den framtidige mentale utviklingen din Schäferhund skal igjennom som valp og unghund.

Rangordningsfasen 13 -16 leveuke

Dette er perioden hvor valpen etter hvert finner sin plass i et system. Det er mye som vil være avgjørende, hvor valpen vil plassere seg i denne perioden. Det er ikke den fysiske styrken som plasserer en hund i dens "samfunn". Det er evnen til å overleve, evnen til å lære, overvinne farer og trusler som avgjør hvor den vil bli plassert. Da hunden nå er borte fra sine biologiske foreldre, er det du som hundeeier som skal overta denne delen av oppdragelsen.

I denne sammenhengen er det viktig at du leker med hunden. Med lek tenker vi da på milde drakamper (bruk eks. et gammelt håndkle med knute midt på), gjem hundeleker som du lar den finne osv. På denne måten får du en hund som venner seg til lek, samtidig som du opparbeider kontakten.

I lek med en valp skal du imidlertid ikke løpe etter den, du skal ikke skremme den og du bør heller ikke kaste pinner. Grunnen til at du ikke bør løpe etter valpen, er at det normalt er lederen som går først. Det å leke gjemsel og skremme valpen, fjerner oppsøkende nysgjerrighet og pinnekasting kan bygge opp både stress og jaktlyst til et unormalt høyt nivå.

I forbindelse med lek, er det viktig at du som leder bestandig avslutter leken. Etter hvert vil du kjenne din valp så godt, at du ser når den begynner å bli forsynt med lek. Pass da på og avslutte før dette skjer. Dette kan du som oftest gjøre ved hjelp av avledende kos. I denne fasen vil også valpen på lik linje med barn, ofte prøve ut dine grenser. Dette gjør den for å finne ut hvor du står som leder, ikke nødvendigvis fordi den ikke har lært seg til å oppfatte de grensene du har satt før.

Flokkdanningsfasen 5. – 6. levemåned

De erfaringene hunden får i denne perioden, vil være utslagsgivende for resten av dens levetid. Det har vist seg at negative opplevelser ofte kan slå ut senere, uten at eieren helt forstår hvordan "ting kan ha gått galt"

Leken du har hatt med valpen skal nå fortsette, samtidig som du etter hvert kan stille noen krav til at livet begynner å bli mer "systematisk" for den. Pass på å ikke falle for fristelsen til å stille for strenge krav til hunden. Den er fremdeles "et barn" og skal fremdeles få se verden med "et barns øyne". I denne tiden er det viktig at du har hunden mye med deg ut i miljøet, for å skape en sikkerhet rundt det dagligdagse. Der du merker at den blir usikker, gir du den mulighet til å sjekke opp og få sikkerhet. La den lukte på skramlende søppeldunker, blafrende presenninger og lignende. Ikke tving den til å utforske. Gi den tid, ros og støtte – ikke tvang.

Pubertetsfasen 7 -10 måneder

Hunden din er nå i ferd med å bli kjønnsmoden. Tispen får ofte den første løpetiden, hannhunden blir forplantningsdyktig, yr og småutfordrende.

Det er viktig å merke seg at hunden i denne fasen ofte vil prøve ut sine leder på ny.

Dette må avvises, men på en vennlig og bestemt måte – ikke straff. Du bør heller invitere til lek eller overse hunden.

Tispen får den første løpetiden. Dette ser du ved at hun slikker seg noe mer bak, samtidig som det ytre kjønnsorganet hovner opp. Etter hvert får hun blødninger.

Selve løpetiden varer normalt i ca. 3 uker. I en periode på 3-6 dager, vanligvis den midtre uken av løpetiden, vil tispene ha "brunst", hvilket betyr at hannhunden vil kunne slippe til for parring. En så ung hund vil normalt ikke være i stand til å bli med valper, men av hensyn til tispene er det uhyre viktig at hun ikke får anledning til å bli parret. Dette da bare selve akten, kan virke skremmende og i noen tilfeller fysisk ødeleggende på tispene. Det vanlige er at tispene har løpetid 2 ganger i året. Før gjerne dette opp i en kalender, slik at du kan følge med på når neste løpetid kan ventes. Det er ikke uvanlig at tisper etter første løpetid kan få innbilt svangerskap. Dette vil du kunne se ved at hun legger seg ut litt, og kan også hovne opp i juret. Ved siden av å ta kontakt med veterinær dersom du blir usikker, vil det ofte virke positivt inn på dette å øke den fysiske aktiviteten noe, mens du samtidig går litt ned på førmengden.

Hannhunder er i denne fasen ofte mest opptatt av lukter, tisper og småknuffing med andre av samme kjønn. Som hovedregel kan det sies at hundene i denne perioden ikke er særlig mottakelige for ny innlæring. Bruk tiden til å gå turer og kose dere sammen. Som en generell regel for fremtidig hundehold, kan det anbefales at tispene bør slippe for store krav til trening og innlæring i løpetiden. Hannhunden derimot bør etter hvert kunne forventes å fungere hva lydighet angår også dersom det er løpetid i nabolaget. Dette må imidlertid også tilvennes.

Aktiv opplæringsperiode 10 – 17 måneder

Så snart den første puberteten har avtatt går din hund inn i en mentalt stabil periode. For de som ønsker å drive aktivt med sin hund, er dette tiden da "det virkelig starter"

For deg med familiehund og turvenn, er det kanskje på tide med et dressur/hundekurs. I det miljøet du forhåpentligvis nå er blitt en del av, vil du finne et tilbud til deg og din hund.

Dersom du ennå ikke har kommet inn i klubbmiljøet, anbefaler vi på det sterkeste at du gjør det nå.

I og med at hunden nå har stabilisert seg mentalt, er den også "klar for verden". Med dette mener vi at hundens psyke ligger åpen for nye impulser. Vi kan sammenlikne dette med et menneske som har vært uten tilgang på nyheter over lengre tid. Med plutselig tilgang på radio, fjernsyn og aviser vil behovet for å "komme à jour" være enormt stort.

Når du skal begynne med opplæringen finner vi det riktig å gi deg noen korte råd med på veien:

- Se på treningen som en trapp; vi skal gå oppover også i kunnskap, med ett trinn om gangen.
- Still krav og ha forventninger, pass bare på at dette er rettferdig i forhold til hva hunden egentlig har lært fram til i dag.
- Ros og oppmuntring er den beste forsterker du kan ha i din trening. En fornøyd leder må bety mye mer for hunden enn en ball eller godbit.

Mental modenhetsfase 17 – 22 måneder

I og med at våre hunders liv er så mye kortere enn vårt, går utviklingen av hunden så meget raskere. Allerede ved ca. 17. levemåned går hunden inn i siste utviklingsfase – fra unghund til voksen.

Du er atter kommet inn i en periode hvor nylæring vil være vanskelig. Det er i denne tiden du ofte vil se din hund prøve ut tidligere erfaringer. Ofte på en måte som for deg kan virke litt dum. Det vil ikke være sjelden at du lurer på hva som egentlig skjer. Dette må jo hunden vite ikke lot seg gjøre, at den ikke fikk lov til eller at den tingen ikke var noe å la seg skremme av. Det er på denne måten at din hund nå får bekreftet/avkreftet tidligere erfaringer. Du skal altså også her la den få støtte og ros, samtidig som lederen i deg fremdeles styrer hunden med vennlighet. Ikke lær inn ny lydighet her.

Opplæring:

Vi har tidligere forsøkt å legge vekt på virkeligheten av vennlighet, rettferdighet, trygghet og miljøtrening. Dette fordi det er noe av det viktigste grunnlaget du kan legge for det gode hundeholdet. Vi vil i denne delen av heftet forsøke å gi noen råd i forbindelse med den bevisste opplæringen av din hund. Som du vil se ønsker vi ikke på noen måte å gi deg en fasit på all trening. Den skal du og din hund hente i ditt hundemiljø. Vi kommer derfor kun i hovedsak til å gi deg litt informasjon om hva en Schäferhund med fordel kan trenes opp til. Arbeidet med denne treningen, som amatør uten særlige planer, eller aktiv med store fremtidsplaner, - bør du legge til det nærmeste Schäferhund klubbmiljø.

Navn og innkalling

Velg et kort og vennlig navn på hunden din. Det bør være et navn du kan bruke med lys stemme. Navnet bør du bruke fra første tiden du roper på hunden. Best effekt har det dersom du ikke bruker det i forbindelse med grensesettende oppdragelse. Navnet skal oppfattes som positivt og hører derfor ikke hjemme sammen med ord som nei, fy osv. Pass på at du under den første delen av å lære hunden dens navn gjør det lettest mulig. Sett deg gjerne på huk og lokk valpen til deg ved hjelp av stemmen, kall den gjerne inn mens den er på vei mot deg. Vel fremme kan den få ros, godbit eller litt lek. Etter hvert som du oppnår trygghet i slike situasjoner bør du kalle den inn fra litt avstand, under lek eller annet. Pass på at du hele tiden gjør det positivt. Husk at denne delen av lydigheten som innkallingen er, er den absolutt viktigste delen av ditt forhold til hunden. Senere kan behovet for at hunden kommer ved innkalling bli stort.

Å gå tur i bånd

Schäferhunden skal lære seg å gå tur i bånd. Med "å gå tur i bånd" mener vi å kunne spasere en avslappet luftetur i nabolaget eller være med på en tur til byen. Det første som må gjøres er å venne valpen til halsbånd. Vi anbefaler et bånd som kan tilpasses veksten, ikke strupehalsbånd! De første dagene bør valpen få lov til å ha dette på seg i korte perioder. Gjør det gjerne til en vane å ta dette på når den skal ut for gjøre fra seg. Da oppnår du at hunden lærer seg til at det å ta på bånd betyr å gå ut. De første turene med

hunden i line er ofte preget av forvirring. Fra å være "et fritt dyr" henger den plutselig fast i noe som hindrer fritt utløp for all virketrang. Ofte setter valpen seg ned og nekter å gå. Da kan du sette deg på huk og kalle den til deg. Det kan ofte være til hjelp å få med deg et annet familiemedlem eller andre valpen kjenner for å gå foran de første gangene. Drar valpen i båndet skal det ikke gis harde korrekser i form av nøkk i linen. Stopp heller opp, slik at valpen lærer at det å dra ikke fører den videre. Gå dermed fremover så snart valpen har sluttet å trekke i linen. Slik vil dere etter hvert opparbeide dere rutiner sammen for lufting i bånd. Husk på å la hunden få snuse, undersøke og gjøre fra seg på turene (husk å bruke pose til hundemøkka).

Det er av hensyn til hunden dere er ute for å gå tur. De lukt- og synsinntrykk hunden opplever på slike turer, kan sammenliknes med at du leser avisen eller ser på fjernsyn. Dette er altså hundens måte å finne ut hva som "skjer i verden". Derfor er det også viktig at slike turer skjer i avslappede former, uten at hunden går under kommando.

I motsetning til å gå tur med hunden i bånd, betyr "lineføring" at hunden følger eieren i alle bevegelser og holder seg inntil eierens venstre ben under gangen. Det å lære hunden å gå "på plass" tar tid, skal gjøres med vennlighet, og bør læres inn under kyndig veiledning i din nærmeste Schäferhundklub.

Fri hund

Det mest behagelige for oss hundeeiere er tiden da båndtvangsbestemmelser og andre omgivelser gjør at vi har mulighet til å ha våre hunder løse, under kontroll. På våre første turer med valpen kan vi "trene" dette på en enkel og grei måte, uten at valpen forstår at det er læring vi driver med. Du vil oppdage at din valp stadig kommer "bortom" for å søke kontakt når dere er ute og går tur. Vær konsekvent med at den kontakten oppnås kun dersom valpen befinner seg på din venstre side, ved siden av ditt ben. Gi den et forsiktig klapp, eller snakk oppmuntrende til den. På denne måten vil du se at det etter hvert blir naturlig for valpen å holde seg i nærheten av ditt venstre ben når dere er ute og går; det er jo der kontakten med "lederen" oppnås. Ved siden av at du ubevisst lærer valpen til å holde seg på "riktig" side av deg vil du også gi den en læring av å ha kontakt med deg også som løs hund. Ved dette får du både lagt et godt grunnlag for fremtidig trening av lydighet dersom du skulle ønske dette samtidig som du øker deres muligheter for "fri ferdsel" med en veltilpasset hund.

Søk og jakt

Det er mange ting i en hunds liv som gjør den til et helt og lykkelig individ. Det å få oppholde seg i en flokk, og få være en del av denne, er noe av det viktigste for hunden. Ved siden av dette er det viktig for hunden at den føler seg "nyttig" som en del av flokken.

Dette betyr at hunden bør få anledning til å bruke og utnytte noen av de medfødte sansene den har. Systematisering og trening av sansene, inngår som en del av opplæring til "Brukshundkonkurranser" innenfor vår klubb. Vi snakker her om hunder som læres opp til å gå lydighet, spor, forsvarsarbeide, søke felt eller rundere.

Vi vil i det påfølgende gi et lite innblikk i hva noe av dette dreier seg om. Tanken bak dette er ikke nødvendigvis at du skal konkurrere med din hund, men dette er en form for arbeide og trening som utvikler din hund ved at den selv må tenke, ta avgjørelser og stole på seg selv.

Sporsøk

Alle levende individer som beveger seg i skog og mark legger igjen "luktmærker" etter seg på bakken. Dette er hva som kalles "fert", og er en blanding av endring i underskogen og egenlukt fra den som går der. En trenet hunds nese kan avgjøre i hvilken retning et menneske har gått, mange timer etter at personen/e har gått på stedet. For Schäferhunder med god erfaring viser det seg at det spiller liten rolle hvorvidt det er gått i gress, på grus, asfalt eller på andre underlag - lukten kjenner de.

Du kan lære din Schäferhund å gå spor allerede som forholdsvis ung valp. I denne forbindelse anbefaler vi at du oppsøker de aktive i din lokale Schäferhund klubbs avdeling.

Feltsøk

Å søke felt betyr at hunden sendes ut på leting etter utlagte gjenstander. Dette kan være alt fra trepinner på 3 cm til lommebøker o.l. Som konkurranseform betyr dette at hunden skal lete over et nærmere angitt område hvor det kan ligge flere gjenstander. Også for innlæring av denne type arbeid anbefaler vi at du henter kyndig bistand hos dine klubbkamerater.

Disse to måtene å lete opp personer og gjenstander på har vist seg å passe meget godt for Schäferhunden, både sivilt som konkurranseform og i forbindelse med det arbeidet lavinehundførere, politi eller forsvaret bedriver.

Brukshundprøver

Norsk Schäferhund Klub (NSchK) har valgt det internasjonale programmet (IPO) som vårt brukshundprogram. Her i Norge har vi døpt programmet for RIK (Regler for Internasjonale Konkurranser). Dette har vi gjort fordi vi mener dette programmet er tilpasset brukshundrasene, og i bedømmelsen av programmet blir de egenskapene, som vi mener en Schäferhund skal inneha, belønnet. Inngangsporten til all aktivitet innen vår klubb starter med ferdselprøven. Denne består av et enkelt lydighetsprogram, og en ferdselsdel. Det som denne prøven skal vise er at hunden er dressurbar, at vi har kontroll på hunden vår og at den fungerer i den daglige situasjon, d.v.s. i et miljø med forstyrrelser som joggere, syklistere, andre hunder og biler. Denne prøven kan avlegges når hunden fyller 15 måneder. Når denne prøven er bestått, kan vi begynne å tenke på de andre prøvene innen RIK-programmet. Det som etter vår mening er genialt med dette programmet er alle de mulighetene som finnes, og at uansett hvilke prøver vi velger å satse på, så har vi en felles plattform, lydighetsdelen. Denne er lik i alle prøvekategoriene.

For å tilpasse RIK til norske forhold, og for å kunne erstatte det gamle Nordiske brukshundprogrammet til NSchK (søksøvelser i skogen), har vi i fått Norsk Kennel Klub til å godkjenne to prøvetyper i tillegg til det internasjonale programmet. Det er RSP (RIK Spor Prøve) og RRP (RIK Runderings Prøve). Disse prøvene er så å si like de programmene vi kjenner fra tidligere med spor, rundering og feltsøk. Den eneste forskjellen er lydighetsprogrammet, som er likt lydighetsprogrammet i det internasjonale programmet. Disse prøvene, som alle de øvrige prøvene innen RIK-programmet, kjøres i klassene 1, 2 og 3, hvor 1 er laveste klasse.

Presentasjon av de mange mulighetene i RIK programmet.

FP Ferdseksprøve Består av en lydighetsdel og en ferdseksdel (mestring av miljø)

SPH Sporhundprøve 1,2 Består kun av et krevende spor

UHP Utholdenhetsprøve Sykkelpøve på totalt 20 km

SL Spor og lydighetsprøve 1,2,3 Består av et spor og en lydighetsdel

RSP Rik Sporprøve 1,2,3 Består av et spor, feltsøk og en lydighetsdel

RRP Rik Runderingsprøve 1,2,3 Består av rundering, feltsøk og en lydighetsdel

IPO 1,2,3 Består av et spor, en lydighetsdel og bitearbeid.

Mer utfyllende informasjon om RIK programmet finner du på NKK sine hjemmesider:

http://www.nkk.no/nkk/public/getAttachment?ATTACHMENT_ID=2940&ARTICLE_ID=1097758821_200

Eller kontakt tillitsvalgte i egen avdeling.

Bruk av ordet "Nei" og valpens forståelse av dette

Vi har alle et livsmønster vi ønsker at vår hund skal passe inn i. Dette betyr samtidig at det er ting vi ikke ønsker at valpen skal gjøre. Kunsten i det å si "nei" er å si det på en slik måte at den du sier det til opplever det positivt! Med dette mener vi at det skal være positivt for en hund å ha grenser - ikke skremmende. Det å korrigere en valp og unghund, krever all verdens tålmodighet og skal ikke baseres på fysiske avstraffelser.

Som hovedregel skal en hund aldri bli slått, verken av hånd, lenke, avis eller annet! Regn det som nederlag dersom du finner det nødvendig å korrigere din hund fysisk!

Du bør som eier av Schäferhund ha som forutsetning at ting den gjør "feil" enten beror på mangel av bedre vitende eller misforståelser. Din hund "forgår seg" ikke med baktanke eller hensikt. Dette betyr altså at du må gå i deg selv og finne ut hvorfor hunden din ikke forstår hva du ønsker av den.

Det å sette opp klare forbudsord er en grei start i oppdragelsen. Et enkelt ord som dekker det meste av dine tanker gjør det hele mye enklere. Dersom valpen foretar seg noe uønsket (tygger på bordben el.) så sier du "nei" og tar valpen vekk. Gir den seg ikke kan du ta den forsiktig i nakkeskinnet og si "nei" med litt dypere røst enn vanlig. Er du konsekvent vil valpen fort lære seg betydningen av ordet "nei". Like viktig er at du med vennlig stemme roser valpen så snart den slutter med det uønskede!

Det bør i ditt hundehold være en målsetting at dere skal klare dere med færrest mulig "oppleste forbud". Dette gjør du best ved å gå foran som et godt eksempel samtidig som

du med vennlighet korrigerer det uønskede, og roser den ønskede adferd.

Vi ser ofte valper som kryper opp i sofaer eller andre møbler. Dersom du ikke ønsker dette sier du "nei", og løfter du bare valpen stille og rolig bort. Den vil derigjennom fort lære seg at "dette ikke nytter". Men vær konsekvent.

En hund - valp som voksen, har liten respekt for din mat i forhold til sin. Har den muligheten vil en tallerken fort bli tom, til tross for at der lå "fars" smørbrød og ikke hundens tørrfor. Det å ta "synderen" akkurat i gjerningsøyeblikket er det viktigste. Også her kan metoden med et grep i nakkeskinnet mens du hindrer den i å forsyne seg benyttes.

Utover dette finnes mange mer eller mindre gode måter å korrigere hunder på. Felles for mange av dem er overtroen om at skrekk eller smerte holder hunden borte fra påfunn. Dette er i liten grad tilfellet. Skrekk vil som regel kun være med på å gjøre din hund usikker, samtidig som smerte ikke er samme begrep som hos oss. En hund kan, og vil, absolutt føle smerte. Men det er viktig å merke seg at hunden i stor grad mangler vår evne å resonnerer seg frem til årsaken av smerten.

Som for mennesker er det oftest "den gode gjerningen" eller "den riktige gjentakelsen" som har størst oppdragende og lærende effekt. Ved å avlede Schäferhundvalpen din fra uønsket adferd med positivitet vil læringen bli god og holdbar.

Ha det derfor som en fast regel at du oppdrar din hund på samme måten som du selv ønsker å bli rettleidet på. Med mild, men konsekvent hånd og respekt!

Hva kan/bør du gjøre når.....

Schäferhundvalpen tygger på deg, familiens innbo eller gjenstander

Det er ikke uvanlig at valper, i flokk, tygger på hverandre i litt hardhendt lek. Starter den dette på deg eller andre familiemedlemmer, blir dette fort ubehaglig. Fra ett øyeblikks lek går det fort over til eiers smerte! Det bør derfor være en klar regel at biting på personer eller vilkårlige gjenstander er forbudt!

I denne forbindelse vil det for det første være lurt å la være å leke med valpen med hender og føtter. Bruk hendene til å stille og kose med valpen med, bruk føttene når dere skal på tur! Som generell regel kan sies at det er viktig at valpen har sine egne leker i form av baller, "dra-filler" og kraftknoker som kan få gjennomgå for dens virketrang. Avlagte sko anbefales ikke da en valp ofte finner anledning til å selv velge fottøy etter forgodtbefinnende.

Schäferhundvalpen skal være alene

En valp bør ikke være for lenge alene hjemme den første tiden. Den føler seg ikke helt trygg uten mor og søsken, dens virketrang tilsier at det skal være kontakt, lek og moro de timene den er våken, den kjenner kanskje ikke alle husets lyder og sist men ikke minst er dette ikke naturlig for en valp i dens alder. Det er viktig at det blir foretatt en sakte og forsiktig tilvenning av det å være alene. Det er også viktig at valpen har leker eller annet som kan aktivisere den. Det er helt galt å stenge den inne på et lite mørkt rom.

Valpen blir urolig eller pistrer

Rett etter ankomst i nytt hjem er dette ikke unaturlig. Dette kan vi i stor grad bøte på ved at valpen får mer kontakt med oss da overgangen fra flokken kan være stor. Noe senere kan det tyde på at valpen må ut for å

gjøre seg ren, at den er "overtrett", ønsker kontakt/aktivisering eller rent faktisk ikke befinner seg vel. Du bør selv søke å analysere hva årsaken kan være. Har du mistanke om at uroligheten kommer av sykdom eller noen former for skade bør du ta kontakt med din veterinær. Husk: det er bedre med en telefon for meget fremfor en for sent!

Schäferhundvalpen som hopper opp under hilsning

Tidligere i heftet berørte vi hundenes hilsningsadferd, hvor et slikk i munnviken var naturlig. Dette med "snutekontakt" er noe av årsaken til at valper hopper opp for å hilse.

Du bør gjøre det til en fast regel at du selv bøyer deg ned for hilse på din Schäferhundvalp når den eller du ønsker å ta kontakt. Det vil også være fint dersom du kan få andre mennesker til å bøye seg ned for å hilse dersom de ønsker kontakt med hunden. Har den først startet med hopping/klatring bør dette fjernes ved at hunden varsomt og vennlig roes ned.

Telefonen eller dørklokken ringer

Ofte spøker hundefolk med at det er enkelt å vite at folk har hund fordi dørklokken er koblet ut! Dette for å hindre unødig bråk og "rusing" mot døren. For ikke å lære Schäferhundvalpen stress i forbindelse med disse lydene, er det viktig både å gå mot døren og ta telefonen med rolige bevegelser. Som regel venter de som ringer på døren eller telefonen litt for de gir opp. En del hunder har naturlig vaktinstinkt og at det å kjeft på hunden når den varsler kan forsterke handlingen ytterligere. Det er for mange individer naturlig å si fra når det kommer fremmede på døra.

Hunden ruller seg i illeluktende ting ute eller spiser avføring

Det er naturlig for en hund å rulle seg. Det eneste som kan gjøres er, rent bortsett fra å bade den når uhellet er ute, å være påpasselig slik at dette ikke skjer. Når det gjelder problemet med å spise avføring finnes mange teorier med alt fra tispens pregning i valpekassen til mangel på enkelte stoffer. Noen sikker "kur" finnes ikke, bortsett fra at det skjerper vårt eget krav til aktsomhet i å fjerne hundemøkka etter oss, samtidig som vi også her bør søke å avbryte det uønskede via avledning eller "nei"-kommando.

Hannvalpen "rir" på ditt eller andres ben.

Det vil ofte hende at hannvalper foretar parringsaktige bevegelser på ben. Noen finner dette flaut, mens andre synes det hele er komisk. Uansett må valpen i liten grad antas å forstå hva den driver med. Det blir av mange antatt at dette er en form for dominans, mens andre hevder at situasjonen fremkommer i forbindelse med hormonelle endringer. Uansett årsak bør dette stopper ved at hunden bestemmer men vennlig blir tatt bort og aktivisert på annen måte.

Schäferhundvalpen din blir angrepet av andre/eldre hunder

Det hevdes fra mange at "hundene skal få lov til rangere seg selv". De mener at hundene selv skal avgjøre hvilke hunder som skal bestemme på klubbområdene. Tenkemåten kommer som regel fra dem som selv har dominante hunder som har funnet sin plass på toppen av et system. Du vil ikke høre de samme ordene så ofte fra en eier av unghund, eller fra en med en hund som ikke har den klare "lederstilen"! På samme måte hevdes det av mange at hunder som slåss skal få lov til å "ordne opp" selv.

Disse oppfatningene er feil. Det er din oppgave som hundens øverste leder å påse at den ikke blir overfalt av andre gjerne eldre hunder. Ingen flokkleder ville godta at et annet medlem ble angrepet av utenforstående. På samme tid bør det være klart at det å bli overfalt som valp, kan gi din Schäferhund store skader i forhold til dens senere omgang med andre hunder. Husk derfor at du skal forhindre at slike hendelser skjer! Skulle du allikevel komme ut for slagsmål er det viktig at du, etter å ha undersøkt valpen for fysiske skader, avleder dens oppmerksomhet ved lek, kontakt og aktivisering.

Du skal ikke trøste den, slik vi ofte ser. Vår form for trøst understreker mer den skremmende hendelsen fremfor å fjerne den.

Det er samtidig viktig at valpen får anledning til omgås andre hunder på normal måte etterpå, slik at den får opprettholdt sin vanlige, vennlige omgang med artsfrender.

Når det gjelder rangering i klubbmiljø vil vi anbefale deg, som eier av en Schäferhundvalp, at du finner ut hvilke hunder som har en "vennlig omgang" med sine artsfrender. La din valp få ha omgang med hunder som er så trygge på seg selv at de ikke har behov for å kvele andre for å beholde sin rang! På denne måten vil du få en hund som har en fornuftig omgang med andre hunder!

Schäferhundvalpen reagerer på lyder

Ofte reagerer valper på lyder. Det kan være støy som er ukjent for den, eller støy som den kjenner så altfor godt. De nye lydene kan valpen vendes til, mens støy som den kjenner, men frykter, vil det være lurt å spørre enten oppdretter eller dine kamerater i klubben til råds om. Det bør uansett være en grei regel at du ikke prøver å "venne" valpen av med ubehaget ved å påføre den store mengder av lyden (som skudd f.eks.). Det kan være en løsning å ta med seg hunden til steder du vet at lydene det gjelder er vanlige (f.eks. skytebane) og aktivisere hunden i lek og kos over lengre perioder. Slikt trening vil ta lang tid. Det er uhyre viktig at tilvenning skjer i meget god avstand fra lyd-kilden! Det bør være såpass langt unna at du selv så vidt kan høre lyden. Etter en viss tid kan du langsomt nærme deg lyd-kilden. Vær oppmerksom på din valps reaksjoner og avslutt med en gang dersom du ser den føler ubehag! Husk at tilvenning av lyd tar tid (trening over lengre periode).

Hos enkelte hunder lar lydvarhet seg ikke fjerne. Dette er noe du, som eier, må respektere og det vil være ditt ansvar å tilrettelegge hundens liv slik at dette i minst mulig grad plager hunden!

Som du vil ha sett gjennom avsnittene mener vi at du ved å respektere og forstå din Schäferhund sin egen utvikling, sammen med å gi den tilpassede og bevisste opplevelser og utfordringer er med på å skape en velfungerende hund.

Du må som hundeeier hele tiden ha din rases særegenheter og opprinnelse med deg i ditt hundehold. Ikke, for at hunden nødvendigvis skal måtte benyttes til alle tiltenkte formål, men slik at du gir både deg selv og din hund mulighet til å få et godt liv sammen.

HUNDENS HELSE

(Revidert februar 2015 ved veterinær Kristin Aukrust ved NKK.)

Det er et stort skritt å ta den avgjørelsen å skaffe seg valp. De som ikke har hatt hund før eller det er lenge siden, har alltid en del spørsmål angående stell, pleie og oppfølging av valpen. Veterinærens rolle er ganske stor og veterinæren din er som regel behjelpelig med å gi nødvendige opplysninger. Her vil vi gjennomgå en del ting som ofte nybakte valpeeiere lurer på.

Generelle opplysninger

Etter hvert lærer man det lille individet å kjenne og har dermed dannet et grunnlag til å registrere hvis noe avviker fra det normale mønsteret. Noen få grunnleggende ting bør en hundeeier vite for å kunne følge opp valpens helsetilstand og vite når situasjonen krever veterinærbesøk.

En normal kroppstemperatur på en hund ligger i området 37,5-39,2. Generelt kan man si at yngre dyr og litt stressa dyr ligger i øvre grensen. Temperatur kan man måle med vanlig termometer, smurt med glidemiddel, i endetarmen.

- For høy temperatur kan indikere overoppheting eller infeksjonssykdommer.
- For lav temperatur kan indikere nedkjøling eller alvorlig grad av sykdommer.

Temperaturen må alltid vurderes ut i fra helheten og symptombildet forøvrig.

Puls på hunder kan man kjenne best på innsiden av låret helt inn i lysken på en arterie som ligger der. Normal frekvens på hund ligger på store hunderaser ca. på 60-80. (Tallene er på dyr i ro.) Pulsen øker veldig lett hvis dyret er stresset. Man kan også kjenne utenpå brystveggen, på venstre side og telle hjertefrekvensen der. Hjertet ligger omtrent i området under albuen hvis man strekker denne bakover på brystkassen.

Slimhinne som man kan se i munnen, i øynene og rundt kjønnsorganer skal være rosa og fuktige.

Helt bleke (hvite) slimhinner kan tyde på blodmangel eller at dyret er i ferd med å gå i sjokk (f.eks. etter påkjørsel, ormebitt el. lignende). Har man mistanke om at slikt er i ferd med å skje, bør man raskt kontakte nærmeste veterinær.

Kraftige røde slimhinner kan tyde på irritasjon eller infeksjon og bør kontrolleres av veterinær.

Bordtrening/håndtering

Alle hunder vil oppleve veterinærbesøk. Mange hunder får angst bare de ser klinikken. Her har alle valpeeiere en viktig oppgave som dessverre ofte blir forsømt.

Tren valpen til å bli undersøkt og tatt på. Begynn med en gang etter at valpen er blitt kjent i huset. Tren også valpen i å stå stille på et bord mens du ser på øyne, ører, i munnen og tar på bein, klipper klør og steller pels. Det er viktig at dette skjer på positiv måte, uten tvang og med ros når valpen er flink. En valp som er blitt trent vil være mye enklere å ta med til veterinæren. Besøket blir derfor bedre; for eier og veterinær og ikke minst valpen selv. En valp som opplever første veterinærbesøk skremmende kan slite med angst overfor veterinærklinikker resten av sitt liv. Godt forarbeide fra eieren er det viktigste og kanskje ekstra ros og en godbit på klinikken vil hjelpe til.

Potestell og kloklipp

Skader på poter og klør er svært vanlig og eier må derfor følge godt med. Riktig stell av poter og klør forebygger skader. Klørne bør sjekkes med jevne mellomrom. For lange klør brenner lettere. Det øker risiko for sprekk opp i kloroten, noe som kan føre til infeksjon. Innerste delen av kloen inneholder nerver og blodkar. Hvis man klipper for langt opp vil det blø og være smertefullt for hunden. Klotangen bør være skikkelig. Sløv klotang vil knuse kloen og forårsake smerte. Hvis man er usikker på hvor høyt man kan klippe kloen er det tilrådelig å få instruksjon fra veterinæren.

Potene må sjekkes ofte. Spesielt hunder som har lange hår mellom potene får problemer. På vinteren setter det seg lett is og snø mellom tærne. Der det brukes salt på fortau og gater irriterer det ofte huden mellom potene. Da bør man skylle potene med lunkent vann etter tur. Om sommeren kan det være tjære fra gaten som setter seg i klumper og kan forårsake gnagsår. Klipp av hårene mellom potene og smøring med potesalve eller vaselin virker forebyggende.

Tenner/tannskifte

Tennene til hund er utviklet for å kunne holde fast et bytte og dele det til svelgbare biter. En valp får frembrudd av sine melketenner i alderen 3-12 uker. Fortennene og hjørnetennene bryter frem før 3-6 uker og jekslene før 12 uker. En 3 mnd. gammel valp skal normalt ha 28 tenner. Tannskiftet foregår i tidsrommet 3-7 mnd. og begynner med fortennene. En voksen hund skal ha 42 tenner (noen raser har unntak).

I denne perioden har valpen stort behov for å gnage. Det er viktig at eier skaffer valpen noe å gnage på. Det er ikke ønskelig at valpen får lov til å gnage på hender og klær, men ting den ikke kan skade seg på. Det skal ikke være ting som valpen greier å dele i stykker og svelge. Unntak er selvsagt noen gnagebein som er ment å kunne spises. Man kan bruke store beinknoker fra storfe eller hest, men ikke la valpen spise bein som den greier å spise opp, som smale, fugl og svinebein. Det er flere valper og unghunder som kommer til veterinæren etter å ha spist mange slags fremmedlegemer, f.eks. baller, tøy, plastikk, leketøy, stein osv.

Problemer som kan dukke opp under tannskiftet er forskjellige. Noen ganger løsner ikke melketennene selv om de voksne tennene er på plass. Dette kan føre til feil tannstilling og disse melketennene bør fjernes.

Normalt har en hund saksebitt: fortennene i overkjeven sitter rett foran fortennene i underkjeven. Disse skal ha kontakt. Unntak gjelder for visse raser. Stort avvik i bittet kan skape problemer hos hunden og eier bør følge med dette.

Et bitt fastslår man som regel ikke før ved ett års alderen, siden det kan forandre seg under veksten. Noen ganger brekker en valp eller voksen hund tennene.

Små brudd gjør som regel lite, men ved brudd hvor store deler av tannen er borte eller at det er sprekke ned til roten, må som regel tannen repareres eller fjernes. Tannstein er som regel ikke problem hos unghunder, men det kan lette arbeidet senere om valpen fra første stund blir vant til tannpleie. I begynnelsen kan man venne valpen til at man fører finger langs tennene. Etter hvert kan man bruke børster beregnet til hund (fingertannbørster) og evt. saltvann. Det finnes også på markedet hundetannpasta med leversmak. Bruk aldri vanlig tannpasta. Hunden kan få en negativ opplevelse pga. den sterke smaken.

Ormebehandling

Av innvollsorm hos hund er spolormene de mest vanlige. Bendelorm, hakeorm og piskeorm kan førekomme, men i relativt liten utbredelse. Det er flere måter valpen/hunden kan smittes av spolorm. Mellomstadier av spolorm kan vandre i tispas kropp og både infisere fostrene og vandre til melkekjertlene og infisere valpene når de dier. Det kan også skje ved at valpen får i seg egg eller larver som er skilt ut med avføringen fra andre hunder. Eggene er veldig hardføre og kan leve i flere måneder i naturen. Hundens spolorm er som regel ikke farlig for voksne mennesker, men kan være farlig for barn som spiser jord forurenset av spolormegg, selv om dette er sjeldent. Man bør derfor alltid bruke pose og fjerne avføringen. Bekjempelse av orm bør begynne allerede mens tispes er drektig, for å minske vandring i kroppen. Videre skal oppdretter behandle valpene før de er 3 uker. Det er også god rutine å behandle valpen på nytt i den første tiden etter at den kommer i sitt nye hjem og 2-3 ganger til i løpet av det første året.

Et eller flere følgende symptomer kan være tegn på innvollsorm:

- utrivelig valp
- dårlig matlyst
- diaré
- matt pels
- hoste
- oppkast
- stor buk
- avmagring
- hicking

Voksne hunder har svært sjelden problemer med innvollsorm, og det er derfor ikke lenger anbefalt å behandle voksne hunder rutinemessig. Ved mistanke om innvollsorm tar du med avføringsprøve til veterinær som kan bekrefte/avkrefte om hunden har innvollsorm.

For reise til og fra Sverige og andre land er det krav om at hunden behandles mot bendelorm. Denne bendelormen er ikke farlig for hunden, men kan være svært farlig for mennesker. Det er derfor viktig at regler for behandling ved utenlandsreise overholdes.

Dersom hunden skal reise til utlandet se informasjon på www.mattilsynet.no, eller ta kontakt med veterinær god tid i forveien for informasjon og behandling.

Vaksinering

For å unngå en del smittsomme sykdommer på hund er det viktig å vaksinere hunden regelmessig, både som valp og voksen. I Norge vaksinerer vi rutinemessig mot 4 forskjellige virusinfeksjoner hos hund. Disse er smittsom mage/tarmbetennelse (parvovirus), smittsom leverbetennelse (HCC), valpesjuka og smittsom hoste (kennelhoste). Fra en vaksinert mor vil valpen få antistoffer. Det skjer via noe overføring i fosterlivet, men hovedsakelig gjennom melken. Mengden antistoffer valpen får er avhengig av hvor mye antistoffer mora har og hvor mye råmelk valpen får i seg. Det kan derfor variere innen det samme kullet. Den overførte immuniteten hos valpene er på nedtur rundt 8-12 uker og noe tidligere. Dette er avhengig av hvor lenge valpene dier. Er verdiene av antistoffene som er overført fra mor høye på det tidspunktet man vaksinerer, vil vaksinen ha redusert effekt. Derfor er det viktig at man følger de vaksinasjonsrutinene som er anbefalt.

Tidligere var det anbefalt å vaksinere valpene første gang ved 7 – 8 ukers alder, men det er ikke lenger anbefalt, så sant ikke valpen skal være i utsatte miljøer.

Første vaksine er anbefalt ved 12 ukers alder, og da skal valpen få en kombinert vaksine mot de fire sykdommene nevnt innledningsvis, hvis smittsom hoste blir tatt med (valgfritt). Valpesykekomponenten er et levende svekket virus og kan gi forbigående feber og litt slapphet.

Videre skal hunden vaksineres årlig vekselvis med 2 og 4 komponenter. I forbindelse med opphold i kennel, drektighet og fødsel kan det være ønskelig med ekstra vaksiner.

Dyrlegen vil kunne gi nærmere informasjon om dette. Når valpen

vaksineres skal den være helt frisk, ellers kan effekten av vaksinen reduseres, og evt. svekke valpen ytterligere. Det er viktig at valpen i første tiden, ca. 7-8 dager etter vaksinen, skånes for anstrengelser og stress og den bør helst unngå større miljøforandringer.

Pass for hund ved reise utenlands

Skal hunden reise til utlandet kreves eget pass og egne vaksineprogram for hunden. Hunden må være ID-merket, dette gjelder også for reise til og fra Sverige. I passet skal opplysninger om rabiesvaksine, andre vaksiner, ormekurbehandlinger, opplysninger om eier og beskrivelse av hunden inn.

Det er ulike krav om som gjelder ved reise til ulike land, og en oppdatert oversikt er tilgjengelig på www.mattilsynet.no. Det er viktig å undersøke nøye og ta kontakt med veterinær i god tid før planlagt reise, også for reiser til og fra Sverige.

Fôring

For et individ i vekst er fôringen spesielt viktig. Valpen trenger tilførsel av byggestoffer, energi og stoffer som inngår i stoffskiftet. De viktigste næringsstoffene er proteiner, fett, karbohydrater, vitaminer og mineraler.

Proteiner er byggesteiner i cellene og har mange andre meget viktige oppgaver i kroppen. Proteiner består av aminosyrer, noen av dem må bli tilført med måte og kalles essensielle aminosyrer. Av dem finnes det rikelig i melk, egg, kjøtt og fisk. Dyreproteiner er som regel mer fullverdige proteiner enn planteproteiner. Overskudd av proteiner brennes til energi. Høyt innhold proteiner i foret brukes til dyr i vekst, drektighet, laktasjon og hardt arbeid. Ett gram gir 4 kcal (17 KJ).

Fett er en konsentrert energikilde og inneholder dessuten nødvendige fettsyrer. Ett gram fett brennes til 9 kcal (37 KJ). Høyt fettinnhold kan være nødvendig for hunder i hardt arbeid, mens for mye kan gi en del fordøyelsesproblemer.

Karbohydrater brukes som brennstoff. Hunden trenger ikke å få det tilført med fôret, siden proteiner og fett kan omdannes til glukose i kroppen. Forbrenning av 1 g gir 3,7 kcal (16 KJ). Overflodig tilførsel vil lagres som fett.

Vitaminer kan deles i fettløselige (A, D, E, K) og vannløselige (C, B). Vannløselige vitaminer må tilføres daglig, mens et evt. overskudd vil skilles ut. Fettløselige vitaminer vil hoppe opp i kroppen hvis det er tilført overskudd og vil kunne forårsake forgiftninger og sykdom. Kroppen selv lager vitamin C og K og noe D.

Mineraler. Kalsium (Ca) og fosfor (P) inngår i oppbygging av skjelettet og cellenes stoffskifte. Det er viktig at det er balanse i forholdene mellom disse to. Kroppens forhold er Ca/P 1,3:1. Fôret bør derfor inneholde tilsvarende forhold 1,1-1,3:1.

Fiber er ufordøyelige bestanddeler i fôret og stimulerer mage/tarm funksjonen. Mengden fiber blir ofte økt i f.eks. slankefôr.

Det viktigste når man skal fôre en valp er at fôret er tilpasset valpens behov mht. de forskjellige komponentene. Mangelsykdommer er blitt veldig sjeldne i dag. Det er mer vanlig at overfôring og overdreven tilførsel av vitaminer og mineraler forårsaker sykdom. Spesielt viktig er dette for store raser, som er mer avhengig av riktig balanse. Overskudd av energi og kalsium ser ut til å kunne relateres til forekomst av flere skjelettlidelser f.eks. bruskløsning. Rask vekst vil gi en mye større belastning på skjelettet og ledd. Mye protein i fôret ser ikke ut for å ha samme betydning. Det er vanskelig å angi eksakt forbehov for en hund. Dette vil variere svært med alder, rase, aktivitet, helsetilstand osv.

Det er viktig at man fôrer etter hold og tilpasser fôringen til hundens livssituasjon.

Det er vi som har ansvar for at hunden har det best mulig og et normalt hold er en del av det.

Ferdigfôr er nok enklest å bruke for å få riktig sammensetning. På valper og unghunder i vekst bør det velges valpe-/unghundfôr. De krever mye mer energi pr. kilo enn en voksen hund. De bør imidlertid ikke fôres med dette lenger enn anbefalt, siden det vil kunne ha uheldig virkning.

Det viktigste når man bruker fullkost eller helfôr (balansert fôr med alle nødvendige ingredienser, nøye kontrollert av produsent) skal man ikke bruke noen form for ekstra vitamin eller mineraltilskudd.

Det finnes mange forskjellige merker og typer på markedet. Det viktige er å finne frem til det som hunden liker og fungerer best på. Om det er tørrfôr, boks eller annet spiller mindre rolle. Det lønner seg å holde seg til anerkjente merker og produsenter for å være sikker på kvaliteten. Det kan også gis hjemmelaget fôr, men det krever mer arbeid og påpasselighet. Da bør det blandes 3 deler vegetabiliske råvarer (eks. ris, brød, havregryn, poteter osv) og 1 del animalske råvarer (eks. kjøtt og fisk). Ved fôring av hjemmelaget fôr bør det gis tilskudd av benmel 2 teskjeer og 1 teskje tran pr. 6 kg hund. Middagsrester, som oftest består av mye fett og lite proteiner, er ikke noen ønskekost for en valp som skal vokse og utvikle seg.

Vannbehov til en hund ved normale forhold, uten sterk varme, anstrengelse osv. er ca. 50 ml/kg kroppsvekt.

Bilreise

Noen valper blir urolige og kan kaste opp i forbindelse med bilkjøring. Det lønner seg da å ta seg god tid og gjerne stoppe litt ofte slik at valpen kan lufte seg litt og kanskje og drikke. Når man skal venne en valp til å bli en harmonisk bilpassasjer så skal man begynne å venne valpen med å være i bilen mens den står stille. Den kan gjerne få godbit og klapp når den sitter rolig, slik at bilen forbindes med noe positivt.

Etter hvert kan man starte bilen og kjøre korte turer. Det lønner seg at valpen har sin faste plass i bilen, helst i bur siden det er tryggest i tilfelle trafikkulykke. En hund som får lov til å hoppe rundt i bilen blir som regel mer stresset. Er valpen veldig urolig eller kaster hyppig opp på reise til tross for gradvis tilvenning kan man kontakte veterinæren og få utskrevet medisiner i overgangsfasen. Oftest er dette nok da mange blir kvalme pga. stress. Kontakt veterinæren for opplysninger.

På varme sommerdager er det viktig å være påpasselig hvis man må ha med hund i bilen. En bil som står i solen kan bli som en stekeovn. Hunden kan i liten grad svette. Avkjøling hos hund foregår ved at hunden peser. Når fuktighet damper fra tungen tar det med seg varme. I en bil som er lukket blir luften fort mettet av fuktighet og ingen fordampning kan skje. Hunden vil da bli overopphetet og kan få heteslag. Symptomer på heteslag kan være: økt kroppstemperatur • rask puls • oppkast • diaré • ustøhet • skjelvinger • kramper • osv.

Det er viktig å få kjølt ned hunden raskest mulig med kaldt bad eller dusj og ta kontakt med veterinær! Det beste er å ikke la hunden vente i bilen på varme sommerdager.

Forgiftninger

Det er mye en valp skal lære her i verden. Nysgjerrig som den er, utforsker den forskjellige ting den møter på veien, disse blir ofte gnaget på og spist. Det kan være hva som helst: giftige planter ute eller inne, medisiner, vitamintabletter, husholdningskjemikalier, plantevernmidler osv. Derfor er forgiftninger av forskjellige slag mer vanlig blant unge dyr. Voksne dyr kan bli forgiftet av giftstoffer som er lagt ut, som f.eks. rottegift.

En valpeeier må være årvåken hele tiden og prøve å skaffe seg noe kunnskap om hva som skal gjøres hvis uhellet er ute. Planter som barlind (akutt respirasjonslammelse) og gullregn (akutt lammelse av sentralnervesystemet) finnes i mange hager. Det kan også være giftige planter ute i naturen som revebjelle (akutt hjertesvikt) og selsnepe (akutt krampegift).

På apoteket er det mulig å skaffe seg brosjyrer om giftige planter og plakat over hva som gjøres ved inntak av forskjellige kjemikalier i huset. Ved spising av giftige planter må man gå raskest mulig til veterinær og få fremkalt oppkast.

Ved inntak av rottegift er virkningen slik for de fleste at de ødelegger blodets koagulasjonsevne. Symptomene kommer derfor gradvis og snikende i form av slapphet, blodmangel og evt. synlige små blødninger over flere dager. Hvis man har grunn til mistenke at hunden har spist rottegift, bør man dra med en gang til veterinæren og ikke vente på noen symptomer. Hunden kan da få motgift i form av K-vitamin injeksjoner og evt. tabletter.

Ormebitt

Det hender med jevne mellomrom at hunder i Norge, både voksne og valper, blir bitt av huggorm. Huggormbitt medfører vanligvis kun lokalreaksjon rundt bittstedet i form av

hevelse, misfarging og ømhet. Noen kan bli generelt dårlig og få bleke slimhinner, svak og rask pust og bli svak eller miste bevisstheten. Disse symptomene kommer da som regel innen en time fra bittet og er ganske sjeldne.

Tiltak ved ormebitt er følgende:

- Dyret skal holdes i ro og helst bæres tilbake, dersom det lar seg gjøre pga størrelsen.
- Bittstedet skal man la være i fred. Det er feil å suge, klemme eller skjære på stedet.
- Man skal alltid dra til veterinæren og få undersøkelse og behandling.

Behandlingen er som regel kortison og antibiotika. Enkelte hunder kan få senvirkning av giften i form av skade på lever, nyrer og andre kroppsorganer slik at innleggelse må til for videre oppfølging. Dersom uhellet skulle være ute er det svært viktig å ta kontakt med veterinær så raskt som mulig!

NOEN VANLIGE SYKDOMSTILSTANDER OG HVA JEG BØR GJØRE

Diaré

Det er ikke uvanlig at valper i perioder får diaré. Årsaken kan være brå forforandring, noe den har spist, stress, innvollsorm osv. Dersom valpen har diaré må man vurdere allmenntilstanden. Kort sagt kan man si at dersom valpen generelt er påkjent og slapp, har høy feber eller hvis diareen er blodig skal den tas til veterinær. Hvis valpen ellers er i fin form og diareen ikke er blodig, men eneste symptomet, kan man prøve å behandle hjemme noen dager med diett. Man skal være forsiktig med å faste små valper, det viktigste er at hunden får rikelig å drikke.

Man kan prøve å sette valpen på en diett som er skånsom for magen og som er sammensatt av fisk, kokt ris, kokt kyllingkjøtt, loff, cottage cheese eller lignende (ikke nødvendigvis alt på en gang). Et skånsomt for kan også kjøpes hos veterinær.

Valpen skal ha små hyppige porsjoner. En diett i 4 dager og så gradvis overgang til normalt for pleier å være nok.

Det har ofte god effekt å gi hunden **Zoolac** (melkesyrebakterier) som gjenoppretter mage-/tarmbalansen. Zoolac kan kjøpes hos veterinær.

Oppkast

Kaster valpen opp noen få ganger, med eller uten diaré i tillegg, uten å virke påkjent og uten at det er blod i oppkastet, kan det skylles magekatarr og man kan prøve samme skånekost som ved ukomplisert diaré.

Er oppkastene heftige, hyppige, blodige eller blir valpen slapp og får evt. andre symptomer, må man ikke nøle med å gå til veterinæren.

Valper, som alle spedyr, tørker mye tidligere ut enn et voksent dyr, hvis det mister mye væske ved oppkast og/eller diaré.

Ørebetennelse

Valper som får miljøskifte, mangler ofte motstoffer mot bakterier i det nye miljøet, og utsettes for infeksjoner den første tiden. Det er derfor ikke uvanlig at valper etter eierskifte kan få ørebetennelse eller andre infeksjoner. Symptomene kan variere noe, men det vanligste er økt hoderisting, kløe i øreområdet, rødt/hissig øre med økt voksdannelse og evt. ømhet i øreregionen. Det ene eller begge ørene kan angripes. Ser man noen slike symptomer, bør man gå til veterinær og få kontroll av ørene. Det lønner seg ikke å begynne å vaske selv ned i øregangen eller låne rester av øredråper av venner.

Før behandlingen innledes er det viktig å sjekke at øregangen er ren og at trommehinnen er hel. Generelt gjelder det å ikke vaske friske ører med ørerens og aldri gå med Q-tips ned i øregangen. Overdrevet vask med irriterende midler kan i verste fall føre til ørebetennelse og bidrar dessuten til at øregangen blir fuktig, noe som fremmer bakterievekst. Skal betente ører vaskes er det viktig at det er kontrollert at

trommehinnen er hel, slik at uønskede stoffer ikke kan komme inn i mellomøret.

Eier bør rense det ytre øret med bomullsdott på fingeren, fuktet med vann, ørerens eller olje. De hunderaser som har mye hårvekst i øregangen må noen ganger få nappet ut hår, for å få mer luftig miljø i øregangen og dermed minske mulighet for bakterieoppvekst. En jevnlig rensning av den ytre delen av ørene vil også bedre dine muligheter til å oppdage det dersom hunden er i ferd med å få ørebetennelse.

Blærekatarr

Noen valper får like etter eierskiftet blærekatarr (oftest tisper). Symptomer på blærekatarr kan være litt diffuse i begynnelsen, men ofte merker eier at valpen må tisse oftere og kanskje får store problemer med å holde seg inne. Siden valper i den alderen tisser ofte er det ikke alltid lett å skille i mellom behov og sykdom. Hvis valpen i tillegg ytrer smerter ved urinering eller at den ikke greier å holde seg selv om den har greid det før, kan det være tegn på blærekatarr. Eier bør da prøve å få samlet opp urin i et rent glass og ta med til veterinæren for en kontroll sammen med valpen.

Utslett

Noen valper får små røde prikker under buken i de første levemånedene. Dette kan man se på som tilsvarende bleieutslett hos spedbarn. Årsaken er som regel at de er litt fuktige og evt. noen tilsølt av urin under buken. I første omgang kan man prøve å behandle dette hjemme. De kan vaskes under buken daglig, hvis ikke det er kuldegrader ute. Man kan tørke over området med desinfeksjonsmiddel som Pyrisept eller Klorhexidin. Videre kan det smøres litt desinfiserende salve eller krem. Blir det ikke bedring bør man avtale kontroll med veterinær.

VIKTIG

Generelt må understrekes at du **ALDRI** må gi dyrene dine egne medisiner (medisiner for mennesker) eller medisiner lånt fra naboens dyr uten å kontakte veterinær. Medisiner har ofte forskjellig virkning

hos forskjellige dyrearter, noen skal ikke gis til unge dyr osv. Vi må ikke tenke at vi bare kan gi en barnedose til hunden. Dette gjelder for alle former for medisiner.

NÅR HJELPEN HASTER

Som hundeeier kan du komme opp i situasjoner hvor behovet for umiddelbar hjelp er påkrevd for redde livet til din hund. Det er i denne sammenhengen viktig å huske at det er liten forskjell på førstehjelp overfor dyr i forhold til mennesker.

Ved drukning, elektrisk støt, kvelning og annet gjelder samme former for gjenopplivningsarbeide med hjertekompresjon og kunstig åndedrett som hos mennesker.

Dersom hunden blir utsatt for påkjørsel av motorkjøretøy, bør hunden holdes i ro mens skaden behandles før den blir fraktet til veterinær. Det er i slike tilfeller viktig å huske at en hund i sjokk eller smerte kan bite sin "hjelpemann". Forsøk derfor å påse at hunden ikke får anledning til dette. Vi må, dersom uhellet er ute, være klar over at svært mange skader på våre hunder i dag lar seg gjøre å behandle. Det er derfor vår plikt, som hundeeiere, å sørge for at hunden kommer snarest mulig under kyndig behandling!

En annen livstruende situasjon din hund, særlig som unghund eller voksen, kan komme opp i er "**Tarmslyng**" eller "**Magedreining**". Begge tilstandene er uhyre livstruende og krever umiddelbar bistand dersom hunden skal ha mulighet til å overleve. Det er flere årsaker til at dette kan inntreffe og som varsel på at tilstanden er i ferd med å inntreffe kan følgende observeres:

- Hunden blir svært urolig, får brekninger (uten oppkast)
- Forsøker å legge seg, klynker og "skyter rygg"
- Får kraftig oppsvulmende mage (buk).

Skulle du observere dette bør, du snarest bringe hunden til den veterinær i nærheten som er tilgjengelig!

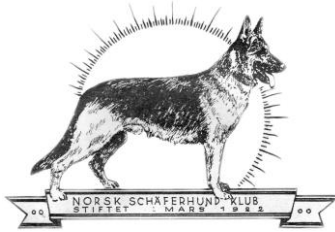
Bakgrunnen for at vi fremhever disse lidelsene er at dette forekommer med en viss grad av hyppighet. Blant fagpersonene finner man ingen særlig årsak og som forebyggende råd gis følgende klare regler enhver hundeier bør følge:

- Unngå å la hunden drikke stillestående vann (brakkvann) på turer.
- Hold hunden i ro minimum 1 time før og etter turer (la være å fore).
- Vær forsiktig med å gi hunden for mye vann etter fysiske anstrengelser.
- Påse at det er lite stress og mas i forbindelse med foring og etter at hunden har spist.
- Pass på at hunden ikke stjeler mat slik at den forspiser seg.
- Fordel dagens matbehov på to måltider pr. dag, også for voksne hunder!

Ved å følge disse reglene får din hund først og fremst gode vaner samtidig som risikoen for at den blir syk blir mindre. Husk også at det er langt bedre med ett besøk for mye hos veterinæren enn at DIN hund lider unødige. Har du tvil om noe så kontakt derfor veterinæren.

**Lykke til med den nye valpen,
og de beste ønsker om et friskt og langt hundeliv!**

Norsk Schäferhund Klub:

e-post: Schaefer@klubb.nkk.no

hjemmeside: www.norskschaeferhund.com

Vår hovedsponsor

 Velkommen til Norsk Schäferhund Klub

Health Nutrition

Sunn ernæring gjennom hele livet

40
YEARS
of
HEALTH
NUTRITION

Tilgjengelig for hunder i alle størrelser
(X-SMALL, MINI, MEDIUM, MAXI og GIANT).

Hunden er unik. Den vokser, utvikler seg og endrer seg hver eneste dag. Det samme gjør behovene til hunden.

Du kan hjelpe hunden til et bedre og lengre liv ved å gi den oppmerksomhet, omsorg og tilpasset ernæring. Alle produktene våre er ernæringsmessige løsninger som er tilpasset behovene til hunden i de forskjellige livsfasene.

LYKKE TIL MED VALPEN DIN!